

Nr 252.

Av herrar **Branting** och **Sjödahl**, om årligt understöd åt invaliden
K. B. Thunberg.

År 1915 översände barnavårdsnämnden i Hudiksvall ynglingen Karl Bertil Thunberg till åkerbrukskolonien Hall såsom elev. Thunberg var född den 3 december 1900 och var alltså vid denna tid icke fyllda 15 år. Vid ett tillfälle i mars månad 1917, alltså vid 16 års ålder, kommanderades han att jämte andra kamrater vara behjälplig vid pågående tröskningsarbete, vilket ägde rum förmedelst en tröskmaskin. Vid tillfället, sedan arbetet pågått hela dagen fram till omkring kl. 4 på eftermiddagen, halkade Thunberg, då han sträckte sig fram över en roterande cylinder, där han skulle placera ett sädesfång. Någon möjlighet att stanna maskineriet eller göra alarm fanns icke, och vederbörliga skyddsanordningar måste anses hava saknats. Thunberg drogs in i maskineriet och fick armen avsliten ovanför armbågen.

Åkerbrukskolonien Hall betraktades icke såsom »arbetsgivare». Eleverna därstädes betraktades icke heller såsom »arbetare», varför Thunberg icke hade någon nytta av lagen om försäkring för olycksfall i arbete. På grund av sin uppfattning, att vederbörliga skyddsanordningar saknades på arbetsstället, och för övrigt en mängd underlåtenheter från arbetsledningens sida förekommo, förmenade Thunberg, att *vållande* låge åkerbrukskolonien Hall till last, och instämde för den skull »Föreningen till minne av Konung Oscar och Drottning Josefina», vilken driver åkerbrukskolonien Hall, med yrkande om skadestånd. Målet förekom första gången den 2 september 1927, efter sedan Thunberg haft åtskilliga öden, vilka här icke behöva närmare beskrivas. I utslag den 27 oktober 1927 anförde häradsrätten bl. a.: »Vidkommande härefter själva saken är i målet upplýst, att káranden, medan han under tröskning den 21 mars 1917 för svarandens räkning å åkerbrukskolonien Hall, varå káranden vid tillfället varit intagen för uppfostran i skyddshem, varit sysselsatt med att nedlägga sädeskärvar i tröskverket, fått högra armen indragen i tröskverkets roterande cylinder med påföljd att armen krossats, så att den måst amputeras omkring 10—15 centimeter från axelleden; och enär det får anses utrett, att åt káranden uppdragits att turvis med annan person mata tröskverket; men káranden på grund av sin ungdom icke bort, på sätt skett, sättas till arbete av ifrågavarande art; ty och som av utredningen i målet framgår, att ifrågavarande olycksfall inträffat i följd därav, att tillförlitliga skyddsanordningar icke varit anbragta vid cylindern; alltså och då det jämlikt 4 § i lagen om arbetarskydd den 29 juni 1912 ålegat svaranden att ombesörja, att sådana skyddsanordningar anbragts, innan tröskverket komme till användning i svarandens tjänst; finner häradsrätten svaranden vara ansvarig för det

inträffade olycksfallet och förty pliktig att till käranden utgiva skadestånd. I fråga om skadeståndets belopp är upplyst, att käranden genom de honom ådragna skadorna tillskyndats nedsättning av arbetsförmågan för framtiden motsvarande 75 procent av normal arbetsförmåga. Svaranden har icke styrkt, att käranden genom visat okynne eller oförsiktighet medverkat till skadan, så att skadeståndet av den orsak bör jämkas. På grund härav och då kärandens arbetsförtjänst, därest han icke drabbats av olycksfallet, skäligen torde kunna skattas efter 70 öre för timme, vilket med trehundra arbetsdagar för år å åtta timmar bliver en årlig inkomst av ettusensexhundraåttio kronor;

prövar häradsrätten rättvist på det sätt bifalla kärandens i målet förda talan att svaranden förpliktas att till käranden utgiva *dels* ersättning för sveda och värk med tvåtusen kronor att gäldas genast, *dels* ock såsom gottgörelse för nedsättning i arbetsförmågan med ettusentvåhundrasextio kronor årligen för tiden från den 22 juni 1918 under kärandens återstående livstid, att erläggas genast till så stor del, som belöpte på tiden till den dag, då häradsrättens utslag tager åt sig laga kraft, samt därefter kvartalsvis i förskott, eller ock det belopp, som åtgår till inköp av livränta av motsvarande storlek åt käranden.»

Föreningen till Minne av Konung Oscar och Drottning Joseфина besvarade sig. I utslag av den 5 april 1928 förklarade sig Svea Hovrätt icke finna skäl att göra ändring i utslaget, dock att av den Thunberg tillerkända årliga livräntan å 1.200 kronor så stor del, som belöpte på tiden till Kungl. Hovrättens dom, skulle av föreningen genast gäldas.

Föreningen besvarade sig ånyo, och enligt Kungl. Maj:ts dom anföres bl. a. följande: »Vidkommande själva målet finner Kungl. Maj:t av utredningen däri framgå, att vid ifrågavarande tillfälle till en början inmatningen i tröskverket verkställdes av en elev vid skyddshemmet med biträde av Thunberg, som därvid icke haft plats i farlig närhet till den roterande cylindern, vid vilken för övrigt sedvanliga skyddsanordningar funnits anbragta, samt att de två eleverna sedermera bytt plats och sysselsättning, varefter olycksfallet inträffat. — Föreningen har uppgivit, att Thunberg förut tillfälligt sysselsatts med matning av tröskverket, men på grund av därvid visat okynne befunnits olämplig för detta arbete. Denna uppgift vinner stöd av i målet hörda vittens utsagor. Med hänsyn till vad sålunda och i övrigt förekommit i målet, kan det icke antagas, att Thunberg och arbeidskamraten haft uppdrag att turvis mata tröskverket, utan måste fastmera anses utrett, att den sistnämnde varit satt att sköta inmatningen och att ombytet i arbetet skett i strid mot de av arbetsledningen träffade anordningarna och utan dess vetskap. Under sådana omständigheter kan föreningen icke anses ansvarig för det inträffade olycksfallet.

På grund härav prövar Kungl. Maj:t rättvist att, med upphävande av hovrättens dom beträffande huvudsaken, ogilla Thunbergs därutinnan förda talan.»

Thunberg, som sedermera fann åtskilliga nya vittnen, sökte resning i målet, och resningsansökan kommunicerades med föreningen, vilken naturligtvis i enlighet med sin föregående hållning motsatte sig varje ändring och bestred yrkandet. Resningsansökan avslogs genom Kungl. Maj:ts utslag den 12 maj 1931.

Enligt numera gällande lagstiftning har lagen om försäkring för olycksfall i arbete ansetts tillämplig jämväl beträffande eleverna i vissa yrkesskolor, och principiellt synes väl även böra gälla, att sagda lag bör vara tillämplig beträffande eleverna å sådan uppfostringsanstalt som åkerbruksskolonien Hall. Emellertid har en följd av bristande stadgande i ifrågavarande detalj föranlett, att invaliden Thunberg icke kunnat erhålla annan hjälp än den ringa ersättning, som kunnat tillkomma honom enligt ålderdoms- och invaliditetsförsäkringslagen. För övrigt måste han ligga fattigvården till last.

För att legitimera ett sitt barn gifte sig Thunberg sedermera och har numera två barn. Familjen erhåller understöd från fattigvården i Solna.

Icke minst de omständigheter, under vilka Thunberg blev invalid, vilka av domstolarnas utslag att döma lågo snubblande nära sådant vållande, som berättigat honom till ett vida högre skadestånd, än som någonsin kunnat utgå i form av vanlig olycksfallsersättning, synas motivera, att Thunberg tillerkännes åtminstone så stor ersättning, som anses skäligen böra utgå till följd av olycksfall i arbete. Hela hans existens har ju blivit ruinerad genom olyckshändelsen, och man bör därvid särskilt beakta, att olyckan drabbat honom under det han var minderårig, men likväl satts till ett synnerligen farligt arbete vid en maskin, som saknade skyddsanordningar. Samhället hade i detta fall tagit sig an hans vård och uppfostran, och synes därför även skäligen böra lämna honom samma stöd, som anses böra tillkomma vilken vanlig arbetare som helst, vilken lemlästats under fullgörande av sitt arbete.

Med stöd av vad sålunda anförts, hemställes härmed,

att riksdagen måtte bevilja pension åt invaliden Karl Bertil Thunberg enligt samma grunder, som skulle hava gällt, om lagen om försäkring för olycksfall i arbete varit för hans fall tillämpligt.

Stockholm den 23 januari 1935.

Georg Branting.

Edg. Sjö Dahl.